

Checklist G-krachtige lespraktijken

Kadering

In G-krachtige lespraktijken wordt de functionele geletterdheid van de leerlingen op een sterke manier samen met de vakinhouden ontwikkeld. Onder **functionele geletterdheid** verstaan we *'de competentie om via geschreven taal te communiceren en informatie te verwerken, met cijfergegevens en grafieken om te gaan en gebruik te maken van ICT, zodat je kan functioneren in je dagelijkse leven, in leersituaties en op je werkplek'*. Aangezien 10 tot 15% van de volwassenen in Vlaanderen onvoldoende geletterd is om goed te kunnen functioneren in de maatschappij, en het vooral jongeren uit het BSO, maar ook TSO zijn die het risico lopen tot deze groep te behoren, is het belangrijk dat het onderwijs inzet op de ontwikkeling van geletterdheidsvaardigheden.

Inzetbaarheid

De checklist **G-krachtige lespraktijken** is bruikbaar voor al wie lespraktijken uitgebreid wil screenen op hun 'geletterdheidsgehalte': **in welke mate bevordert een bepaalde lespraktijk de ontwikkeling van functionele geletterdheid bij de leerlingen?** Deze checklist is in eerste instantie ontwikkeld voor de screening van G-krachtige lespraktijken in beroepsgerichte/technische vakken (praktijk en theorie), maar ook voor algemene vakken kan de aandacht voor functionele geletterdheid worden nagegaan.

De checklist kan op verschillende manieren ingezet worden:

Optimalisering eigen lespraktijken (zowel niveau (toekomstige) leerkracht als lector)

- Als checklist bij de voorbereiding van een eigen les
- Als reflectie-instrument bij eigen lespraktijken

Coaching collega's

- Ter ondersteuning van feedback op een lesvoorbereiding
- Ter ondersteuning van het samen voorbereiden van een les
- Bij de feedback op een geobserveerde lespraktijk

Evaluatie lespraktijken toekomstige leerkrachten

- Bij de beoordeling van een lesvoorbereiding
- Bij de beoordeling van een lespraktijk (lesobservatie)

Opmerking bij 'Evaluatie lespraktijken toekomstige leerkrachten'

- Voeg op het **stage-evaluatieformulier** één item toe dat peilt naar de aandacht die aan de ontwikkeling van **functionele geletterdheid** wordt besteed. De checklist G-krachtige lespraktijken wordt dan in principe enkel als verdiepingsinstrument gebruikt, wanneer functionele geletterdheid een specifiek focuspunt is. Mogelijke formulering:

DE STUDENT/DE LERAAR ALS TAALLERAAR HEEFT AANDACHT VOOR DE FUNCTIONELE GELETTERDHEIDSONTWIKKELING VAN DE LEERLINGEN.

Quoteringswijze

- Indien er geen enkele geletterdheidstaak in de les voorkomt (beoordeling item 'VOORAF'), is het uiteraard ook niet mogelijk de rest van de checklist in te vullen.
- In het vakje **beoordeling** kan een kwantitatief oordeel gegeven worden. Hiervoor kan een reeds elders gehanteerde scoringswijze worden gebruikt ((-)- tot (+)); (ruim) onvoldoende tot (zeer) goed, 1 tot 5, enz.).
- Het is vooral de **toelichting** die belangrijk is: *waarom* scoort iemand (minder) goed op een bepaald item? Door welk concreet voorbeeld wordt dit geïllustreerd?
- Een aantal items onder 'aanpak' zullen vaak enkel beoordeeld kunnen worden tijdens of na de lesuitvoering. Dit wordt aangegeven met het volgende symbool:

Checklist G-krachtige lespraktijken

Naam:
Opleidingsinstelling:
Opleidingsjaar - richting:

Vak - lesonderwerp:
Klas:
Datum:

VOORAF: inventarisering mogelijke geletterdheidskansen

Inventariseer hiernaast eerst alle vormen van schriftelijke informatie-verwerking die in de les aan bod komen. Dit kan gaan om (een combinatie van) lees-, schrijf-, reken- of ICT-vaardigheidstaken. Gebruik het vervolg van de checklist om te beoordelen in welke mate de ontwikkeling van functionele geletterdheid met deze taken wordt bevorderd.

VOLGENDE ITEMS: ENKEL BEOORDELING MOGELIJK INDIEN DE LES EEN OF MEERDERE GELETTERDHEIDSTAKEN BEVAT

1 AANBOD: de selectie van geletterdheidstaken is ...	BEOORDELING	TOELICHTING
1.2 vakondersteunend De geletterdheidstaken dragen bij tot de verwerking van de vooropgestelde vakgebonden leerinhouden .		
1.3 authentiek De geletterdheidstaken zijn (ingebod in) beroeps- of opleidingsrelevante , indien mogelijk levensechte opdrachten (<i>een bestelling plaatsen, een handleiding raadplegen,...</i>).		
1.4 functioneel Het lezen, schrijven, rekenen, ... wordt functioneel ingezet. Het is m.a.w. geen doel op zich, maar nodig om een bepaalde opdracht uit te kunnen voeren (<i>een stappenplan gebruiken, informatie doorgeven, een hypothese nagaan, enz.</i>).		
1.5 uitdagend De geletterdheidstaken dagen de leerlingen uit: ze zetten de leerlingen aan tot probleemoplossend denken (<i>het beste product kiezen, een hypothese formuleren, ...</i>).		
1.6 gevarieerd Het aanbod van geletterdheidstaken binnen een les of lessenreeks is gevarieerd: verschillende aspecten van verschillende geletterdheidsvaardigheden komen aan bod (<i>bv. een stappenplan gebruiken, bronnen vergelijken, informatie opzoeken om een probleem op te lossen, een online formulier invullen, een offerte aanvragen, enz.</i>).		
1.7 doelbewust De lesgever verwijst in de voorbereiding van de les of lessenreeks in minstens één lesdoelstelling expliciet naar de geletterdheidsontwikkeling .		

CHECKLIST G-KRACHTIGE LESPRAKTIJKEN

2 AANPAK: de uitvoering van de geletterdheidstaken wordt ondersteund door ...		
<p>2.1 duidelijke instructies De lesgever staat vooraf stil bij de aanpak van de taak en formuleert duidelijke instructies i.v.m. product (<i>doel, publiek, vorm, inhoud</i>) en proces (<i>stappenplan, taakverdeling, timing</i>).</p>		
<p>2.2 krachtige werkvormen De geletterdheidstaken zijn zo opgebouwd dat ze de leerlingen motiveren en een actieve inbreng van en interactie tussen de leerlingen vereisen om tot een goede taakuitvoering te komen (<i>tweetalcheck, woordspin, placemat, carroussel, ...</i>).</p>		
<p>2.3 didactische hulpmiddelen De lesgever zet hulpmiddelen in die het uitvoeren van de geletterdheidstaken vergemakkelijken (<i>verhelderende afbeeldingen, werkblad met focussende vragen, voorstructurend schema, spin of woordenweb, inhoudelijk schrijfkader, ...</i>).</p>		
<p>2.4 ondersteuning tijdens de taakuitvoering De lesgever helpt de leerlingen via ondersteunende interactie wanneer ze iets niet begrijpen of vastlopen in de taak (<i>afbakenen van ideeën, vinden van samenhang/structuur, hanteren van een gepaste werkwijze, van passend en correct taalgebruik</i>).</p>		
<p>2.5 samenwerking tussen leerlingen De lesgever zet de leerlingen op een zinvolle en duidelijke wijze samen aan het werk, zodat ze elkaar kunnen motiveren en van elkaar kunnen leren (<i>samen brainstormen, opdrachten in groepjes uitvoeren, wederzijdse feedback geven, ...</i>).</p>		
<p>2.6 feedback op de inhoud van de geletterdheidstaak Na de uitvoering van een geletterdheidstaak blikken de leerlingen (samen met de lesgever) terug op de inhoud van de geletterdheidstaken (<i>Welke oplossing heb je gevonden? Welke antwoorden zijn juist/fout en waarom?</i>).</p>		
<p>2.7 feedback op de uitvoering van de geletterdheidstaak Na de uitvoering van een geletterdheidstaak blikken de leerlingen (samen met de lesgever) terug op de wijze waarop de geletterdheidstaken werden uitgevoerd (<i>Hoe heb je het aangepakt? Hoe verliep de samenwerking? Wat vond je moeilijk? Wat kan beter?</i>).</p>		

3 EINDBEOORDELING G-KRACHTIGE LESPRAKTIJK(EN)